

EFFECTIVITEIT JEUGD- EN OPVOEDINTERVENTIES

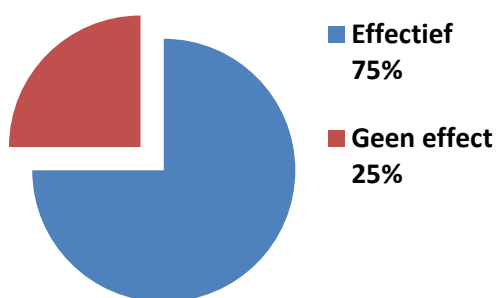
ONDERZOEK EN AANBEVELINGEN VOOR PREVENTIE

De gemeente Amsterdam heeft, via NEJA, de programmagroep Preventieve Jeugdhulp en Opvoeding (Universiteit van Amsterdam) gevraagd om een literatuuronderzoek naar effecten van preventieve opvoedinterventies te doen. Ook werd gevraagd om een overzicht van het huidige aanbod van preventieve interventies binnen de gemeente Amsterdam. Van meer dan 100 overzichtsstudies zijn de gegevens onderzocht. Daarnaast is het huidige aanbod van preventieve interventies in Amsterdam onderzocht—ook op de vraag of aanvullend aanbod nodig is. De resultaten en aanbevelingen staan in deze factsheet.

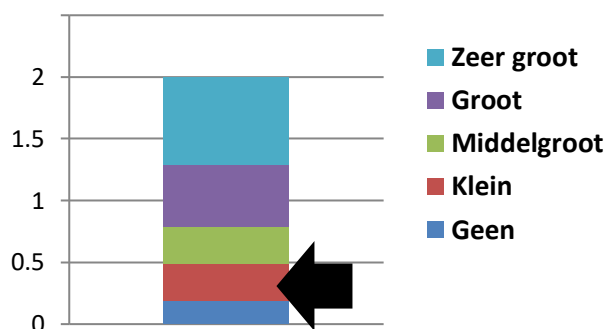
1. Effecten van Preventieve Opvoedinterventies

Preventieve opvoedinterventie: elke planmatige en doelgerichte opvoedhulp gericht op het voorkomen van gedrags- en/of internaliserende problemen van jeugd, en gericht op het stimuleren van de positieve ontwikkeling van jeugd waar deze bedreigd of belemmerd wordt. Conclusie: preventieve opvoedinterventies zijn effectief, ook op lange termijn, maar de effecten zijn klein.

Figuur 1. Effecten Opvoedinterventies.

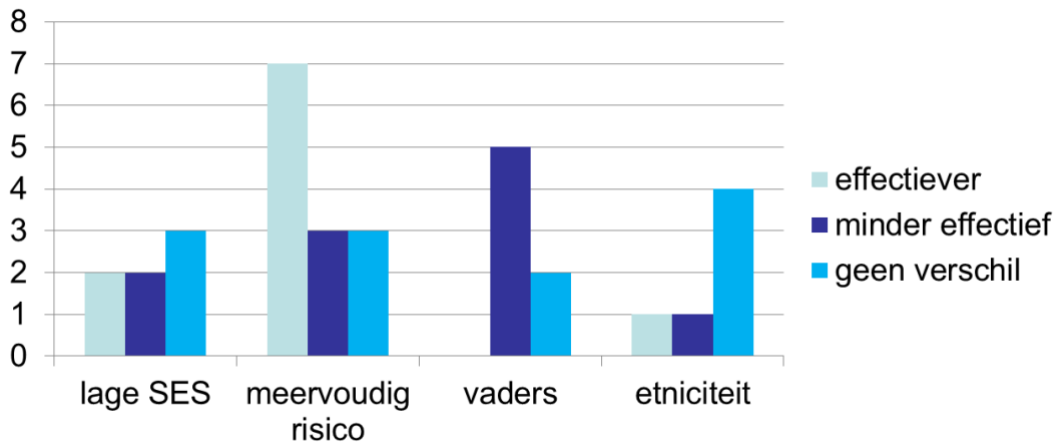

Figuur 2. Kwalificaties Effect Grootte (Cohen's d).

De effecten van preventieve opvoedinterventies zijn even sterk voor gezinnen met een lage of hoge SES, en even sterk voor gezinnen uit verschillende etnische groepen. Relatief veel studies laten minder sterke effecten zien voor vaders dan voor moeders, en sterkere effecten voor de gezinnen met meer risicofactoren (bijv. opvoedproblemen én probleemgedrag bij het kind).

Figuur 3. Uitsplitsing naar Doelgroepen (Aantal Studies).

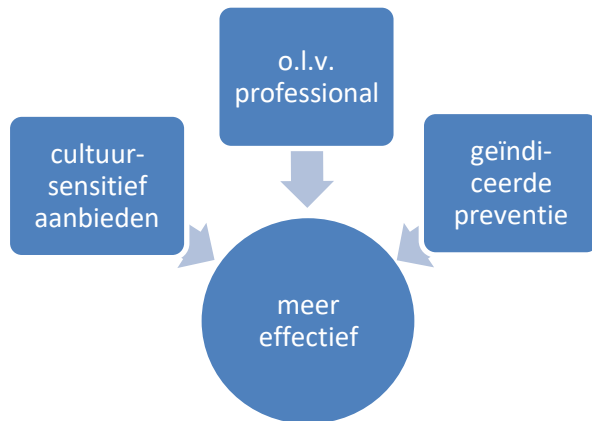

Uit onderzoek blijkt dat preventieve opvoedinterventies soms schadelijke effecten hebben. Ze vergroten dan opvoedproblemen van ouders en het probleemgedrag van kinderen. Het risico op schadelijke effecten wordt groter als de interventie in focus, werkwijze, of intensiteit niet aansluit op de hulpvraag van gezinnen. Preventie is effectiever als deze cultuur-sensitief wordt aangeboden, geleid wordt door getrainde en gecertificeerde professionals, en pas wordt ingezet als sprake is van concreet risico (geïndiceerde preventie).

Figuur 4. Factoren voor Schadelijke Effecten.

Figuur 5. Factoren voor Positieve Effecten.

Preventieve opvoedinterventies bevatten veel verschillende elementen: van psycho-educatie en concrete oefening met opvoedvaardigheden, tot het vergroten van het sociale steun netwerk en elementen van cognitieve gedragstherapie. Welke elementen zijn effectief? Het onderzoek laat zien dat oefenen met *praise* (complimentjes geven) en *reprimands* (gedragscorrecties) effectieve elementen zijn. Ook het bijwonen van meer sessies van een opvoedinterventie door ouders hangt positief samen met effectiviteit. Daaruit volgt dat het optimaliseren van de motivatie van en behandelrelatie met ouders, mogelijk effectieve elementen zijn. Zowel motivatie als kwaliteit van de werkgrelatie voorspellen een betere deelname van ouders aan interventies.

Figuur 6. Belang Positieve Werkrelatie en Behandelmotivatie Ouders.

2. Analyse Huidig Aanbod Preventieve Interventies Amsterdam

Preventieve interventies binnen de gemeente Amsterdam hebben een breed bereik aan verschillende doelgroepen en doelen (o.a. terugdringen schoolachterstand, opvoedhulp, versterken weerbaarheid en sociale vaardigheid, verminderen faalangst). Er zijn geen contra-indicaties gevonden voor het aanbieden van deze programma's in de verschillende deelgebieden van de gemeente. Een *white spots analyse* geeft aan dat voor internaliserende problematiek (depressie en angst), middelengebruik, en sociale vaardigheden trainingen aanvullend preventief aanbod uitgerold zou kunnen worden.

3. Conclusies en Aanbevelingen

1	Preventieve opvoedinterventies werken, ook op de langere termijn. De effecten zijn doorgaans klein. Interventies zorgen ervoor dat gedrags-, angst-, en depressieklachten van kinderen afnemen en dat opvoedgedrag van ouders sensitiever wordt.
2	De effecten van preventieve opvoedinterventies zijn sterker voor geïndiceerde interventies (voor risicogezinnen) dan voor universele interventies (voor alle gezinnen). Ook zijn de effecten sterker voor <i>professional-led</i> dan voor <i>peer-led</i> interventies.
3	Voor alle deelgebieden van de gemeente Amsterdam is het huidige aanbod van preventieve opvoedinterventies bruikbaar—preventieve opvoedinterventies werken ook goed voor gezinnen met een lage SES, en gezinnen van verschillende etniciteit.
4	Praktijkprofessionals moeten worden ondersteund in het opbouwen van kennis en competenties over hoe gezinnen uit diverse culturele groepen het beste kunnen worden benaderd en ondersteund. Taalbarrières moeten worden geslecht (bijv. met tolken).
5	Effecten van verschillende preventieve opvoedinterventies zijn ongeveer even sterk. In Nederland bestaat de sterkste bewijskracht voor de programma's Incredible Years en VIPP-SD. Deze programma's moeten worden opgenomen in het aanbod in Amsterdam.
6	Er is een tekort aan bewezen effectieve, <i>online</i> opvoedinterventies. Het bereik van opvoedinterventies kan sterk worden vergroot door de ontwikkeling van online interventiemateriaal, oefeningen, en <i>practitioner-to-parent</i> feedback modules.
7	Certificering van trainers en continue supervisie en intervisie van trainers in evidence-based opvoedinterventies zijn belangrijke voorwaarden voor het kunnen aanbieden van effectieve preventieve opvoedinterventies.

8	Het aanbod van preventieve interventies moet verder worden versterkt op internaliserende problematiek (angst en depressie), middelengebruik, en sociale relaties en vaardigheden op school (klasklimaat, leerprestaties, en pesten/gepest worden).
---	--